

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

LMBT EMBEREK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/46/20/2017
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2017. DECEMBER 19. 14.00

Helyszín: 1055 Budapest, Kossuth tér 4. 439/a.

Időpont: 2017. december 19. 14.00

Tárgy: Az LMBT Emberek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Dr. Völner Pál parlamenti államtitkár, a Tematikus Munkacsoport elnöke köszöntötte a megjelenteket. Elmondta, hogy a legutóbbi ülésen megtárgyalásra került a Tematikus Munkacsoport feladatkörét érintő UPR ajánlások végrehajtásának témaköre, a Háttér Társaság kutatása a gyermeket nevelő azonos nemű párok helyzetéről, valamint a Budapest Pride szervezése, majd ismertette az ülés napirendjét.

1. A Magyar LMBT Szövetség javaslati az ENSZ második egyetemes időszakos felülvizsgálat (UPR) keretében megfogalmazott, a szexuális irányultság és nemi identitás témáját érintő ajánlások végrehajtása érdekében szükséges lépésekről – tárcaválaszok áttekintése

Dr. Völner Pál elmondta, hogy az Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága a feladatkörrel rendelkező tárcák részre megküldte véleményezésre a Háttér Társaság javaslatait a UPR felülvizsgálat során kapott ajánlások végrehajtása vonatkozásában. A Munkacsoport tagjai a tárcaválaszokat – az ülés meghívójával együtt – írásban megkapták. Jelezte, hogy a Munkacsoportülésen azokat a kérdéseket tárgyalják meg, amelyek az LMBT Emberek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport feladatkörét érintik. Felvetette, hogy a megküldött tárcaválaszokkal kapcsolatos észrevételek jelzésével kezdjék a napirend megtárgyalását. Jelezte, hogy az EMMI-t érintő kérdésekre dr. Beneda Attila család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár úr fog válaszolni.

Dombos Tamás a Háttér Társaság képviselőjében megköszönte, hogy a kérésükre napirendre került a téma. Kiemelten fontosnak tartják, hogy a nemzetközi ajánlások a TMCS üléseken megfelelő mélységben megtárgyalásra kerüljenek. Ilyen szempontból az LMBT Emberek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport működését példaértékűnek tartják. Sajnálják, hogy

más munkacsoportokban minimális figyelmet fordítanak a nemzetközi ajánlások végrehajtására, például a gyermekjogi és a nőjogi munkacsoportban. A munkacsoportok működésének kiindulópontja az volt, hogy a nemzetközi jelentések jobb minőségűek legyenek és az ajánlások megfelelően legyenek végrehajtva. Kérte **Völner Pál** államtitkár úr segítségét abban, hogy más munkacsoportok vezetőinek figyelmébe ajánlja a témával való érdemi foglalkozást. **Dombos Tamás** elmondta, hogy 44 javaslatot tettek, amelyek a különböző UPR ajánlásokhoz kapcsolódtak. 27 olyan ajánlási pont volt, amely más munkacsoportok hatáskörébe tartoznak. Ezek döntően gyűlölet-bűncselekményekkel, gyűlöletbeszéddel, illetve emberi jogi indikátorrendszerrel foglalkozó ajánlások. Megkérdezte, hogy van-e információ arra vonatkozóan, hogy ezek a témák mikor kerülhetnek a Véleménynyilvánítás Szabadságáért, illetve az Egyéb Polgári és Politikai Jogokért Felelős TMCS napirendjére, valamint, hogy megküldésre kerültek-e az érintett tárcák részére. Egy javaslat esetében került megfontolásra a javaslatuk, amelyet érdemben elfogadtak. Jelenleg védett tulajdonság szerint nem elérhetőek a statisztikák az állami szervek munkájáról, arról hogy a különböző esélyegyenlőségi csoportok vonatkozásában az ügyek hogyan alakulnak. Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala ígéretet tett arra vonatkozóan, hogy ezt megvizsgálja. A Rendőrség és a Bíróság részéről érkezett válaszok konkrét, tényszerű, hibás információkon alapulnak. Mindkét szerv arra hivatkozik, hogy nincs jogosultságuk szexuális irányultságra vagy nemi identitásra vonatkozó adatokat kezelni. Ez tényszerűen nem igaz. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény, illetve az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az eljárás lényegét képező adatok a büntetőeljárás vonatkozásában kezelhetők. A Rendőrség és a Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport együttműködésében most zajlik egy útmutató kidolgozása, amely segíti a Rendőrséget abban, hogy hogyan lehet ezeket az adatokat kezelni. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megerősítette, hogy valóban van lehetőség – nem csak abban az esetben, ha személyek erről önként nyilatkoznak –, amennyiben a bűncselekmény kivizsgálásához szükséges az érintett társadalmi csoporthoz tartozása, illetve az arra vonatkozó vélelmek kezelésére. Az OBH is arra hivatkozik, hogy ezeket az adatokat nem tudják kezelni. Egy diszkriminációs ügyben ezek az eljárás lényegét képező információk. Az eljárásnak alapvető és kötelező eleme, hogy a védett tulajdonságra vonatkozóan nyilatkozzanak. Hamis utalás ezek után arra hivatkozni, hogy azért nem gyűjtik a statisztikában ezeket az adatokat, mert nincsenek erre vonatkozó adataik. Az adatkezeléssel kapcsolatosan **Dombos Tamás** figyelembe ajánlotta az Európai Bizottság esélyegyenlőségi adatok gyűjtésével kapcsolatos részletes útmutatóját, melynek összeállításában magyar résztvevők is részt vettek. Az útmutatóban külön fejezet foglalkozik az eljárási panaszadatokkal, azzal, hogy a különböző állami szervek megfelelően tudják kimutatni, hogy milyen diszkriminációs jellegű eljárások vannak folyamatban és azoknak milyen kimenetele van. Fontos, hogy ezek az adatok védett csoportok szerinti szétválasztásban is rendelkezésre álljanak. Az adatok megfelelő gyűjtése kapcsolódik az emberi jogi indikátorrendszer kidolgozásához és működtetéséhez is. Az élettársi kapcsolat, a bejegyzett élettársi kapcsolat különböző vetületeivel foglalkozó ajánlások kapcsán volt egy alapvető félreértés. A Háttér Társaság javaslatot tett a házasság és az élettársi kapcsolat közötti indokolatlan megkülönböztetésének megszüntetésére. Az EMMI ezt úgy értett, hogy a házasság és a

bejegyzett élettársi kapcsolat, de ebben az esetben a nem bejegyzett élettársi kapcsolatra vonatkozott a javaslat. Az IM válaszára utalva hangsúlyozta, hogy az indokolatlan különbségek megszüntetésére irányult a javaslatuk. Az elmúlt időszakban két AB határozat született, amelyek egyértelműen azt mondták, hogy bizonyos esetekben a házasság és az élettársi kapcsolat közötti megkülönböztetés Alaptörvény ellenes, részben a gyermekek jogai, részben a diszkrimináció követelménye miatt. **Dombos Tamás** elmondta, hogy tudomása szerint nem került sor a jelenleg létező különbségtevés szisztematikus vizsgálatára. Legitim és jogos elvárás, hogy az AB határozatok a jogrendszer egészére vonatkozó értékelése megtörténjen. A bejegyzett élettársi kapcsolat és a házasság közötti különbségeket illetően, az IM válaszára utalva idézett a 32/2010. (III. 25.) AB határozatából: „a házasságkötési joggal rendelkező különböző nemű személyek helyzetét az azonos neműek regisztrált élettársi kapcsolata nem befolyásolja, különösen nem sérti, vagy veszélyezteti. A házasság támogatására, védelmére, ösztönzésére vonatkozó – az Alkotmány 15. §-ából következő – állami intézményvédelmi kötelezettség ugyanis kizárólag azok vonatkozásában értelmezhető, akik házasságkötési joggal és lehetőséggel rendelkeznek. Csak az ő esetükben nem lehet alkotmányosan létrehozni egy, a házassággal majdnem azonos tartalmú más jogviszonyt.” Tehát az AB csak a különnemű párok vonatkozásában írt elő ilyen típusú különbségtevést a házasság és más jogintézmények terén. A vonatkozó AB határozat hivatkozik arra, hogy bizonyos esetekben a bejegyzett élettársi kapcsolat és a házasság közötti különbségtevés alkotmányellenes diszkriminációnak minősülhet. Nem foglal állást annak kapcsán, hogy a jelenlegi különbségek ilyenek-e. Ez egy jövőbeni jogfejlesztés, adott esetben stratégiai pereskedés lehet az egyik út arra, hogy ezek a különbségek megszűnjenek, vagy az Alkotmánybíróság vagy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) mondja ki azt, hogy a különbségtevések jogellenesek. **Dombos Tamás** elmondta, hogy álláspontjuk szerint jobb, ha nem bírósági pereskedési úton történik az ilyen problémák korrekciója, hanem a jogalkotó vállalja, hogy az indokolatlan, diszkriminatívnek minősülő különbségtevéseket megszünteti. Az egyik ilyen különbségtevés a mesterséges megtermékenyítésben, emberi reprodukcióra irányuló eljárásokban való részvételben van, a házastársak és a különnemű élettársak jogosultak rá, a bejegyzett élettársak és az azonos nemű élettársak nem jogosultak rá. Ez egy teljes egyértelmű és nyilvánvaló szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés. Erre olyan válasz érkezett, mely szerint orvos szakmailag nem értelmezhető a diszkrimináció. Ezt a kérdést nem orvos szakmailag kell értelmezni, hanem emberi jogi, alkotmányjogi szempontból. **Dombos Tamás** elmondta, hogy a javaslatok döntő többsége kapcsán nem érkezett válasz, voltak hibás indokolások, bizonyos esetekben az indokolás csak a jelenlegi helyzet ismertetése volt. Négy esetben az adott javaslatra a válasz annyi volt, hogy a minisztérium ezt nem tervezi. Ez nem indokolással ellátott elutasítás. Jelezte, hogy mindig elfogadják azt, ha megfelelő indokokkal alátámasztva egy javaslat elutasításra kerül. Ezek az indokok lehetnek ideológiai megfontolások, jogszabályi korlátok, pénzügyi nehézségek. Ezeket a javaslatokat egyenként be lehetne adni közérdekű panaszként és akkor jogszabályi kötelezettsége lenne az állami szervnek arra, hogy indokolással lássa el ennek az elutasítását. De azt gondolják, hogy nem ez lenne a megfelelő forma. Azért működik a Kerekasztal, hogy ezeket a javaslatokat ott megvitassák, és érdemi visszajelzések érkezzenek. Ezeket a javaslatokat érdemes lenne a tárcáknak visszaküldeni, hogy érdemi

indokolást tartalmazó elutasítást adjanak annak érdekében, hogy az indokolás jogosságáról, esetleg az indokolásnak megfelelően a javaslat módosításáról lehessen beszélni.

Dr. Völner Pál megerősítette, hogy a gyűlölet-bűncselekmények és a véleménynyilvánítás szabadsága kérdéskörét nem ez a Munkacsoport vitathatja meg. Elmondta, hogy 2018. első félévében az Egyéb Polgári és Politikai Jogokért Felelős TMCS napirendre veszi a témát, illetve jelezni fogja Kecsmár Krisztián államtitkár úrnak is, hogy a Véleménynyilvánítás Szabadságáért Felelős TMCS-ben tűzze napirendre a témát. Jelezte, hogy segítené a TMCS-k munkáját majd a jövőben is, ha a civil szervezetek részéről írásos anyagok érkeznének, amelyekre a kormányzat tud reagálni, hasonlóan a jelen ülésre előkészített háttéranyaghoz. Felvetette együttes ülés szervezésének lehetőségét is. Elmondta, hogy a tematikus munkacsoportoknak megvan az autonómiájuk, ezért nem tud ígéretet tenni a nevükben. A szabályozási kérdést illetően elmondta, hogy nagyon erős ütközések vannak a parlamenti pártok között is. A meglévő jogszabályi keretek alkalmazásának terén felmerülő hiányosságok, illetve hogyan lehet jobb gyakorlatokat kialakítani, ez mindig napirenden lévő téma kell, hogy legyen. A felmerült statisztikai kérdésekkel kapcsolatban elmondta, hogy az OBH tervezi, hogy az összes bírósági döntést anonimizálva, nyilvánosan meg fogja jeleníteni, amely statisztikai legyűjtést is lehetővé tesz majd.

Dr. Beneda Attila az orvos szakmai kérdésekkel kapcsolatosan megjegyezte, hogy a nemi identitás vagy a szexuális irányultság mellett lehetnek olyan biológiai szempontok, amelyek orvos szakmai irányból nem kezelhetők. Elmondta, hogy delegáltan vezeti a Gyermekek, a Nők és az Idősek Jogaiért Felelős TMCS üléseit, a következő félévben az ezeket a munkacsoportokat érintő kérdéseket készséggel napirendre tűzik.

Dombos Tamás elmondta, hogy mindenki számára előremutató dolog, ha a bírósági határozatok teljes körűen hozzáférhetővé válnak, de ez nem helyettesíti a megfelelő statisztikai adatgyűjtést. Jó példaként említette az Egyenlő Bánásmód Hatóság ügyviteli rendszerét, ahol besorolják az ügyeket részben a védett tulajdonság, részben a diszkrimináció megnyilvánulási formája, illetve a diszkrimináció által érintett társadalmi terület alapján. A magyar kormányzat azt az üzenetet fogalmazza meg a nemzetközi szervezetek felé, hogy érdektelen a diszkrimináció kérdésére vonatkozóan, mert annyit nem tesz meg, hogy a statisztikai rendszerét megfelelően rendbe tegye. Az orvos szakmai kérdéseket illetően megjegyezte, hogy minden kérdésnek lehet orvos szakmai vetületei. Ha a beérkezett válasz értelmé az, hogy nincsenek orvos szakmai indokai a kirekesztésnek, azt megértik. A jelenlegi jogszabályi környezet nem orvos szakmai szempontokból szükséges. A való életben ezeket a jogszabályokat nem alkalmazzák. Az orvosokat olyan helyzetbe hozzák, hogy ha szakmai meggyőződése szerint segíteni szeretne, és diszkriminációmentesen szeretne fellépni, az csak úgy teheti meg, ha jogszabályt sért. Reményét fejezte ki, hogy a többi – még meg nem válaszolt – javaslat kapcsán más munkacsoportok véleményeznek, és hogy a válaszok minősége javulni fog. Hangsúlyozta, hogy mindenki számára korrektebb eljárás, ha egyértelműen tudnak beszélni az indokokról.

Dr. Völner Pál megjegyezte, hogy a kritikák nem a jogalkalmazással, a bíróságok működésével kapcsolatos problémákról beszélnek, hanem a statisztikai elhatárolásokról. Ez azt jelenti, hogy összességében a bíróságok működésében ezekkel az ügyekkel kapcsolatosan

kirívó problémák nincsenek. Utalt rá, hogy az OBH működése független. A kormányzat a csekély jogköreivel próbál élni, de kötelezni nem tudja az OBH-t. Ígéretet tett rá, hogy az OBH-nak jelezni fogják a felvetést.

2. Kapcsolódási lehetőségek a 2018-ban megvalósuló családok éve programhoz

Dr. Beneda Attila felhívta a figyelmet arra, hogy a családok éve programsorozat a Kormány által tárgyalt demográfia-csomag része, ilyen értelemben minden megszületett döntés és intézkedés az aggasztó demográfiai folyamatok megfordítását célozza. A családok éve nem a család értelmezésének módosítása, hanem a gyermekáldások növelése érdekében lett meghirdetve.

Dr. Sándor Beáta Judit, a Magyar LGBT Szövetség képviselőjében elmondta, hogy a Háttér Társaság szivárványcsaládok helyzetével foglalkozó kutatása kimutatta, hogy jelentős mértékben növekszik azoknak az azonos nemű pároknak a száma, akik gyermeket vállalnak, valamint azoknak, akik ezt tervezik, akár örökbefogadással, akár mesterséges megtermékenyítéssel. A demográfiai helyzet az LGBTQI emberek térfeléről is értelmezhető, amely növekedést tükröz. Elmondta, hogy az LGBT Szövetség aláírt egy támogatási szerződést az Európai Unióval, amely szerint elsősorban kampányokat tartalmazó projektre, két évre 55 millió Ft-ot kapott. Az LGBT Szövetség konzorciumban más LGBT szervezetekkel valósítja meg ezt a pályázatot. Célja, hogy növeljék a társadalmi elfogadást, az LGBTQI emberek láthatóságát, megteremtsék az előbújás lehetőségét, valamint fellép a diszkrimináció ellen. A projekt területe – a munkahelyi, képzési, kampányjellegű tevékenységek mellett – a családok is. Részben azokat a családokat érinti, amelynek LGBTQI családtagja van és részben azokat, amelyeket azonos nemű párok alkotnak és gyermeket vállalnak. Ez a tevékenység kapcsolódik a családok tematikájához.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy a családok éve megvalósítására rendelkezésre álló költségvetési forrásból nem fognak tudni minden pályázati igényt kielégíteni, különösen akkor nem, ha máshonnan is van forrás. Megköszönte az EU-s pályázattal kapcsolatos információt. Hangsúlyozta, hogy a családok éve programot kifejezetten a demográfiai helyzet javításának rendelik alá.

Sándor Beáta megkérdezte, hogy van-e a forrásokkal kapcsolatos nyilvános, elérhető információ. Az európai uniós támogatásokra jellemző, hogy a tevékenységekkel járó költségek 80%-át finanszírozza az Európai Unió. A költségek 20%-át önrészként elő kell teremteni más támogatásból. Ezért van jelentősége annak, hogy az LGBTQI emberek által alkotott családok, a szivárványcsaládok témája kapcsolódik a családok éve programhoz és alkalmasak arra, hogy a program részei legyenek. Ez a szükséges láthatóságot is biztosítaná, hogy megjelenjen az, ami a valóságban megjelenik a társadalomban, hogy vannak LGBTQI családok és a gyermekeik ugyanúgy részei a társadalomnak. Minden egyes család több száz emberrel érintkezik. Ha nem tudnak az emberek arról, hogy ezek a családok léteznek, akkor megnövekszik az esélye annak, hogy valamiféle diszkriminációval, kirekesztéssel, negatív előítéllettel találkozhatnak. Fontos, hogy ezek a családok is megjelenjenek a családok között a családok évében is, és általában mind a jogi, mind a társadalmi diskurzusban.

Dr. Völner Pál utalt rá, hogy a családfogalom és a házasságfogalom az Alaptörvényben rögzített, tehát az Alaptörvény meghatározza, hogy a minisztérium milyen család és házassági kampányokat folytat. A minisztérium nem járna el jogszerűen, ha bővítené a család fogalmát a szivárványcsaládokra. Ez esetben ez kormányzati álláspontot is jelent. Visszatérve az Alkotmánybíróság határozataira megjegyezte, hogy az AB nyitva hagyta a lehetőséget, nem korlátozta a törvényalkotót, ugyanakkor nem írt elő kötelezettséget. Van egy világosan megfogalmazott definíciója annak, hogy mit kell ma Magyarországon családnak és házasságnak tekinteni.

Dombos Tamás megkérdezte, hogy ha a Kormány azt gondolja, hogy az Alaptörvény jelenleg meghatározza a családnak egy olyan fogalmát, amelyet a jogrendszer egésze számára kötelezően érvényesíteni kell, akkor miért mondta azt a Velencei Bizottságnak, hogy az Alaptörvényben szereplő családfogalom nem rendelkezik normatív tartalommal, pusztán szimbolikus kijelölése egy iránynak, de a jog más párkapcsolati formákat, így a bejegyzett élettársi és az élettársi kapcsolatot is védelemben részesíti. Az Igazságügyi Minisztérium azt nyilatkozta egy parlamentben feltett kérdésre, hogy a bejegyzett élettársak ma Magyarországon családnak minősülnek. Az egyértelmű állásfoglalásokat vállalni kell a nemzetközi fórumok előtt is. Ha a Velencei Bizottságnak megküldött állásfoglalásban azt írja a Kormány, hogy más kapcsolati formákat családi kapcsolatnak nem lehet tekinteni, akkor szembe ment volna az EJEB erre vonatkozó egyértelmű gyakorlatával, amely azt mondja az azonos nemű párok, ugyanúgy, mint a különemű élettársi kapcsolatban élő párok családnak minősülnek. Az EJEB ítéletei a magyar államot és a magyar kormányzatot is kötik. Ezt a kérdést úgy lehet feloldani, ha a magyar jogrendszer is közeledik ahhoz, amit az EJEB joggyakorlata elvár. A demográfiai kérdést illetően hangsúlyozta, hogy demográfiai szempontból kellene komolyan venni az azonos nemű párokat és az ő gyermekvállalási lehetőségeiket. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy ma Magyarországon kb. 500 ezer ember lesbikus, meleg vagy biszexuális emberként azonosul. Egy részük különemű párkapcsolatban él, nem meri felvállalni a szexuális irányultságát, adott esetben gyermeket is vállal. Egy részük azonos nemű párkapcsolatban él és jelentős részük szeretne gyermeket vállalni. Nem kell milliárdokat családtámogatásra költeni. Le kell építeni a jogszabályi korlátokat, amelyek ma Magyarországon embereket akadályoznak abban, hogy szülővé váljanak. Le kell építeni a mesterséges megtermékenyítés kapcsán egyértelműen létező diszkriminatív szabályokat, könnyíteni kell a társszülőségi rendszerben való gyermekvállalásokat. Társszülőség alatt azt értjük, amikor két olyan személy vállal együtt gyermeket, akik nem párkapcsolatban élnek, a gyermeket a pár valamelyik tagja fogja a későbbiekben nevelni. Nagyon jó példák vannak más országokban arra, hogy hogyan lehet olyan jogszabályi környezetet teremteni, amelyben megkönnyítik a társszülőségi gyermekvállalást. Van ennek a kérdésnek demográfiai vetülete. Nem csak emberi jogi, hanem demográfiai megfontolások szerint is demográfiai célcsoportként kell tekinteni erre a jelentős számú, a gyermekvállalás iránt nyitott, de jelenleg abban jogszabályok által akadályozott csoportra, ahogy tekintenek rájuk más országokban.

Dr. Völner Pál megjegyezte, hogy nincs ellentmondás az állításaikban, mert a bejegyzett élettársi kapcsolatnál valóban majdnem házasságot jelentő jogokkal bírnak a bejegyzett élettársak, a többen pedig ha van gyerek, a családfogalom alapján beleférnek mindazok, akik

fel- és lemenő ági rokonságban vannak. Ilyen értelemben nincs ellentmondás a kormányzati álláspontban.

Dr. Beneda Attila véleménye szerint az alapvető véleménykülönbség abból eredeztethető, hogy a mesterséges megtermékenyítésnek van egy olyan aspektusa, hogy miként tekintünk rá, a mesterséges megtermékenyítés válasz egy demográfiai helyzetre vagy orvosi kérdés. Elmondta, hogy orvosként orvosi kérdésként tekint rá, ez a meddőség kezelése. De nem ez az egyetlen létező álláspont. Ha bioetikai meggyőződésből orvosi beavatkozási lehetőségnek tekintik, akkor más értelmet nyer az, hogy adott esetben demográfiai vetülete is van, mint ha kizárólag demográfiai eszközként tekintik.

Dombos Tamás hangsúlyozta, hogy a meddőség komplex kérdés, nem szűkíthető egyszerűen csak egészségügyi problémára. Meg kell említeni a szociális meddőség fogalmát is. Elmondta, hogy számos orvostudományi társaság állásfoglalását ismeri, amelyek kifejezetten az azonos nemű párok gyermekvállalásának jogszabályban biztosított lehetősége mellett érvelnek, mert ez jó társadalmilag, ez jó az érintetteknek. Amikor egy jogi korlátozást ítélünk meg, akkor meg kell vizsgálni, hogy milyen szempontok szólnak mellette és ellene. Van-e olyan társadalmi csoport, társadalmi érdek, amelyet szolgál az a kizárás? Mi alapján mondja azt a kormányzat, hogy a mesterséges megtermékenyítésből jó kizárni az azonos nemű párokat? Ez érdemi, előremutató tárgyalása lehetne a kérdésnek.

Dr. Völner Pál elfogadta **Dombos Tamás** érvelését, de az a kérdés, hogy mi a cél, a jelenlegi helyzet fenntartása vagy a változtatás. Ha változtatni akarnak, akkor van értelme tovább vitatkozni. A kormányzat a jogi kereteket fogadja el adottnak, tehát az álláspontja megalapozott.

Dombos Tamás megkérdezte, hogy ha az egy szempont, hogy mi a jelenlegi jogi helyzet, akkor zárják be a kormányzat jogalkotási tevékenységét, mert minden jogszabály úgy jó, ahogy van. Az nem egy szempont, hogy jelenleg milyen jogszabályok vannak.

Dr. Völner Pál hangsúlyozta, hogy a jelenlegi jogi kereteket a jelenlegi kormányzat alakította ki, ezek között a jogi keretek között fektette le az álláspontját. Lehet erről polemizálni, de a kormányzat jelenleg nem akar a jogi kereteken változtatni.

3. Az alapvető jogok biztosának AJB-485/2017 számú jelentése

Dr. Völner Pál elmondta, hogy a jelentés egy örökbefogadási eljárással kapcsolatos.

Sándor Beáta, a napirend előterjesztője elmondta, hogy a jelentés egy egyéni ügy tárgyalása, az azokban tett javaslatokról szól. Kiemelte, hogy az egyéni ügy kapcsán az alapjogi biztos általános vizsgálat indított, mert bizonyos kérdések túlmutatnak az egyéni ügyön. Az egyedi ügy kapcsán konkrét kezdeményezés nincs, az ombudsman az alapjoggal összefüggő visszasságok sokkal általánosabb területének kapcsán tesz ajánlásokat. Elsősorban azt, hogy az EMMI tekintse át a preferencia szabályokat, mert három törvényi preferencia szabály, amely a gyermekvédelmi törvényben és a Ptk-ban található, egymásnak ellentmond. A házastársakat, a belföldi örökbefogadást és a megyei szinten, helyben lévő örökbefogadást

kell preferálni. Rávilágít szóhasználati különbségekre is. **Sándor Bea** tájékoztatást kért az ügyben.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy az ombudsmani vizsgálat egyik megállapítása az volt, hogy az EMMI tekintse át a hatályos jogrendszert. Az EMMI az egyedi ügyet is nagyon alaposan áttekintette, de javasolta, hogy a TMCS ülésen az általános helyzettel foglalkozzanak. Az örökbefogadás kérdésköre a Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság jogalkotási tervébe szerepelt 2017 második felében, illetve szerepel 2018 első félévében is. Az EMMI összességében azt állapította meg, hogy a jelenlegi rendszer kellően stabil, és részletszabályozását illetően is megfelelő. Természetesen adott esetben bármilyen jó jogrendszerben is lehetnek olyan egyedi esetek, amelyek vitát generálhatnak. Az örökbefogadások kérdéskörét áttekintve az látszik, hogy bizonyos finomhangolásokra szükség lehet, de összességében nincs olyan probléma, ami súlyos jogalkotási problémát jeleznél, vagy sürgős beavatkozást tennél szükségessé.

Sándor Beáta elmondta, hogy az egyedi ügyben az egyik hivatkozás az volt, hogy az egyéni örökbefogadók lehetnek házas felek, élettársak vagy egyedülállók. Megkérdezte, hogy az egyéni örökbefogadóként örökbe fogadni vágyó szülőkre megyei szinten melyik preferencia szabály vonatkozik. Az ombudsman konkrét javaslata szerint a belföldiség után a másodlagos preferencia a helyi örökbefogadásra vállalkozó szülők preferálása legyen. Ez egy egyértelmű javaslat. **Dr. Beneda Attila** a preferenciák priorizálása kapcsán kiemelte, hogy a rendszerben az első preferencia az, hogy a gyermeknek a legjobb legyen. A helyi szempontok ez alatt vannak. Elmondta, hogy az örökbefogadások száma az utóbbi időben pozitív irányban változott, bár sajnos nem csak belföldi tekintetben. A rendszer alaposan és lelkiismeretesen vizsgálja, hogy melyik szülőpár lenne az örökbefogadás szempontjából legmegfelelőbb és a szempontrendszer alapján sikerül is megtalálni a legjobb lehetőséget.

Sándor Beáta hangsúlyozta, hogy ebben az eljárásban is megtalálták a gyermeknek ideális szülőket, majd később – az ombudsman megállapítása szerint is – éppen a gyermek legjobb érdeke sérült azáltal, hogy ezt az örökbefogadási folyamatot az utolsó pillanatban leállították. Ezzel a gyermek legjobb érdeke mellett sérült az örökbefogadó szülők emberi méltósága is. A Gyermekjogi Civil Koalíció – melynek tagja a Magyar LGBT Szövetség is – számos tagja adott ki közleményt, amely arra koncentrált, hogy a gyermek legjobb érdeke legyen az elsődleges az örökbefogadó kiválasztásánál. **Sándor Bea** a többi ajánlással kapcsolatban is tájékoztatást kért. Felhívta a figyelmet arra, hogy a konkrét eset vizsgálata kapcsán felmerült, hogy valójában az EMMI-ből érkezett az utasítás a Baranya Megyei Gyámhivatalhoz, hogy ezt az örökbefogadást állítsák le. Megkérdezte, hogy történt-e vizsgálat ezzel kapcsolatban.

Dr. Beneda Attila elmondta, hogy a jogszabályok áttekintése megtörtént, különös hangsúlyt fordítanak arra, hogy az ombudsmani vizsgálatok eredményét, ajánlásait kellő súllyal figyelembe vegyék. Ennek megfelelően van egy olyan folyamatban lévő fejlesztési projekt, amelynek részeként a teljes útmutatórendszert áttekintik, felújítják, a beérkező konstruktív észrevételeket beépítik. A konkrét ügyvel kapcsolatban nem tud állásfoglalást adni, elmondta, hogy a munkatársai nem adtak ki ilyen utasítást. A Minisztérium elsőrendű feladata a jogszabályi háttér áttekintése, az egyedi ügy kapcsán jobb, szilárdabb lesz az örökbefogadás rendszere.

Dombos Tamás a preferencia szabályokkal kapcsolatosan elmondta, hogy muszáj lesz állást foglalni abban, hogy a helyi örökbefogadások preferálása vagy a házaspárok általi örökbefogadások preferálása lesz az irány. Ezt nem lehet az adott helyzetre bízni, mert ennek eljárási következményei is vannak. Az ombudsman nagyon erős állásfoglalást hozott ebben a kérdésben, hogy a gyermek legjobb érdeke azt kívánja meg, hogy a helyben örökbefogadás legyen az elsődleges preferencia szabály és ehhez képest csak másodlagos a házasság. Át kell gondolni, hogy van egy gyermek, akinek a családi helyzete nem tisztázott, intézményben vagy nevelőszülőknél nevelkedik, de azért vannak szociális kapcsolatait, óvodába, iskolába jár. Mi a jobb a gyerekeknek? Ha megpróbáljuk megőrizni a meglévő szociális kapcsolatait, vagy ha mindenképpen házastárs az örökbefogadó, aminek adott esetben az a következménye, hogy a korábbi barátait, óvó nénit, tanárait elveszti. Szélsőséges esetben külföldre küldik a gyereket, ahelyett, hogy Magyarországon egyéni örökbefogadót találjanak neki. Ezek a szempontok egyértelműen amellet szólnak, hogy a magyarországi és a helyi örökbefogadás legyen preferálva. Valóban lehet szempont az anyagi biztonság vagy más szempontok, de ezek másodlagosak ahhoz képest, hogy a gyermeknek a létező szociális kapcsolatait, nyelvi, kulturális önazonosságát megőrizzük.

Dr. Völner Pál egyetértett a belföldi elhelyezés preferálásával, de megjegyezte, hogy van olyan gyermek, akinek jó, ha kiveszik a környezetéből. A gyermek érdekében való mérlegelési lehetőség nem tekinthető hátránynak.

Dr. Beneda Attila hangsúlyozta, hogy a leghatározottabb álláspontjuk az, hogy a gyermek legjobb érdeke a fő szempont. Elmondta, hogy helyettes államtitkárként látott eseteket, amelyekben roma származású, esetleg fogyatékos gyermekeknek Olaszországban vagy Spanyolországban találtak szülőt, az utánkövetésben boldog családi fotókat látott. Megjegyezte, hogy a magyar társadalomban más a befogadó készség, mint adott esetben Dél-Európa egyes országaiban. Ilyen szempontból azoknak a gyerekeknek jól láthatóan jobb volt kikerülni a közvetlen környezetéből. A szándék egyértelmű, az ombudsmani ajánlásokat teljesítik, felhívta a résztvevők figyelmét arra, hogy az útmutatókhoz álláspontjukat, észrevételeiket, javaslataikat megküldhetik az Államtitkárság számára.

4. Egyebek

Dombos Tamás elmondta, hogy nagyon üdvözik a december 15-ei menekültügyi szabályozás javítását, ami a transznmű menedékkérők befogadási központokban, illetve jelenleg a tranzitónában történő elhelyezésére vonatkozó egyértelmű szabályokat tartalmazza. Megjegyezte, hogy az Emberi Jogi Kerekasztal létrejötte óta, ez az első olyan konkrét javaslatuk, amelynek egyértelmű follow up-ja volt, és megfontolás után megtörtént a megfelelő jogalkotása lépés.

Felhívta a figyelmet arra, hogy az NMHH a Magyar Hírlap egy cikkét homoszexuális emberekkel szembeni kirekesztő tartalomnak ítélte. Egyébként sem sok olyan határozata van az NMHH-nak, amely a kirekesztés fogalmára vonatkozik, tudomásuk szerint szexuális irányultsággal kapcsolatos kirekesztésre vonatkozó határozat eddig nem volt. Ez egy új jogfejlődési irány.

A UPR mellett más nemzetközi felülvizsgálatok is folyamatban vannak, így például a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának felülvizsgálata, amelynek keretében Magyarország a list os issues-ban kifejezetten szexuális irányultságra vonatkozó kérdéseket is kapott. Ezekre a Kormány benyújtott egy rendkívül rossz minőségű választ, konkrét kérdésekre nem válaszolt. Elmondta, hogy részt vesznek majd a nemzeti jelentés vitájában. Hangsúlyozta, hogy kicsivel több energia befektetésével sokkal szebb képet lehetne festeni Magyarországról LMBTQI vonatkozásban, mint amit ezek a jelentések szoktak közvetíteni, mert nem érdekel minket. Javasolta, hogy ha érkezik Magyarországnak nemzetközi jelentéstételi kötelezettség keretében, szexuális irányultságra vagy nemi identitásra kifejezetten vonatkozó kérdés, akkor a Munkacsoport tagjai hozzászólhassanak. Ez alapvetően kormányzati felelősség, de tudnának benne segíteni, hogy megfelelően felkészüljenek ezekben a kérdésekben. Elmondta, hogy az országjelentés beadásra került, az ENSZ-ben valószínűleg márciusban tárgyalják, a sajtóriportot februárig kell megírni. Kiegészítést bármelyik ország tehet a saját nemzeti jelentéséhez, adott esetben ezzel az eszközzel élhet a Magyar Kormány is.

Dr. Völner Pál elmondta, hogy 2018 első félévében lesz ülése a Munkacsoportnak, várhatóan április vége felé. Megköszönte a részvételt és további hozzászólás hiányában berekesztette az ülést.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető, Emberi jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Dr. Völner Pál parlamenti államtitkár, IM